

Aan

De raden en colleges van de gemeenten die deelnemen aan het regionale traject implementatie gewijzigde Wgr

Van

Jan Willem Botter en Florian Theissen

PROOF Adviseurs BV.

Postbus 2704
3000 CS Rotterdam

info@proofadviseurs.nl
(+31)850471007
proofadviseurs.nl

Rabo NL43RAB00303425660
btw NL8550.87.250.B01
KvK 63089068

Plaats/datum

Rotterdam, 12 oktober 2023

Betreft

Verslag uitkomsten raadsavond 25 september 2023

1 Inleiding

Op 25 september 2023 vond de tweede raadsavond plaats in het kader van het regionale traject om de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) te implementeren in de GR-en die in de Regio Rivierenland hebben getroffen. Initieel stond deze raadsavond gepland vóór het zomerreces van 2023, maar vanwege te weinig aanmeldingen is deze verzet naar september 2023. Ten gevolge hiervan is de raadsavond niet ingezet om keuzes te (helpen) maken ten aanzien van de inzet van nieuwe instrumenten, maar om een regionaal afwegingskader te ontwikkelen aan de hand waarvan de raden in de komende zienswijzeprocedure afwegingen kunnen maken ten aanzien van de instrumenten waarbij de gewijzigde Wgr keuzemogelijkheden biedt. Uiteraard biedt dit verslag de gemene deler van de gesprekken die zijn gevoerd tussen de tijdens de avond aanwezige raadsleden.

2 Regionaal traject

In de reeds aan u verstuurde startnotitie¹ en tijdens de regionale raadsavond van 22 maart 2023 is al uitvoerig ingegaan op het regionale traject om alle GR-en binnen de regio Rivierenland tijdig te wijzigen. Doel van het regionale traject is – kortgezegd – het creëren van overzicht en duidelijkheid voor raden en colleges, bestuurlijke en administratieve drukte voorkomen en een bijdrage leveren aan eenduidige uitgangspunten bij de keuzemogelijkheden binnen de Wgr. Niet in de laatste plaats wordt hiermee de democratische legitimiteit van de betreffende samenwerkingsverbanden versterkt. Om deze doelen te bereiken worden de raden tijdig en passend in positie gebracht om grip te hebben op alle wijzigingen van alle GR-en in de regio.

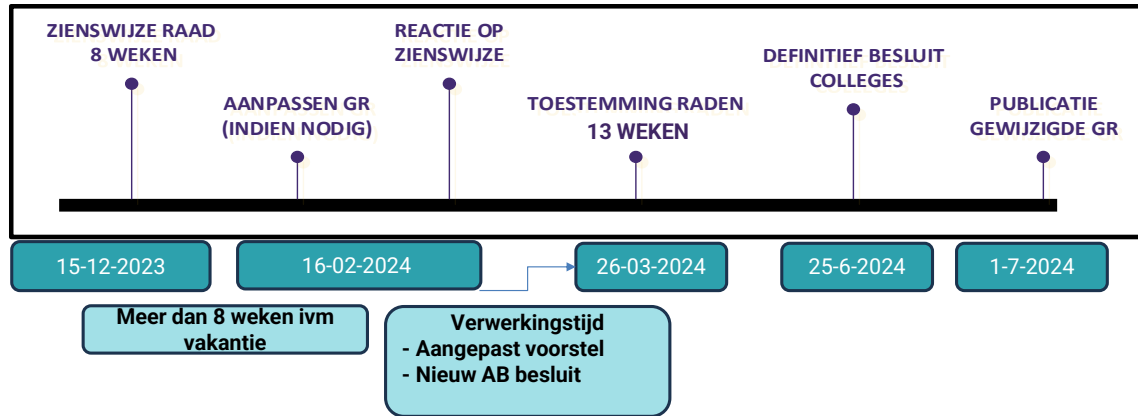
In dat kader is de regionale raadsavond van 25 september 2023 ingezet om een regionaal afwegingskader op te stellen. Dit maakt het mogelijk om afwegingen te maken ten aanzien van de inzet van de keuze-instrumenten die de gewijzigde Wgr biedt.

Ondertussen zijn de verschillende maatwerk-trajecten bij de verschillende GR-en gestart. Zodra de besturen van de verschillende samenwerkingsverbanden de concept-teksten gereed hebben,

¹ Startnotitie Rivierenland – Regionale aanpak implementatie Wet gemeenschappelijke regelingen d.d. 6 juni 2023.

wordt aan de colleges één pakket aangeboden met het verzoek ineens alle concept-teksten² aan de raden voor te leggen ter zienswijze.³

Onderstaande afbeelding geeft schematisch de processtappen en planning weer om tot wijziging van de verschillende GR-en te komen.

3 Wettelijk bepaalde- en keuze-instrumenten

Voor de volledigheid geven we nog een overzicht van de nieuwe instrumenten in de Wgr. Een aantal van de wijzigingen in de Wgr leidt tot instrumenten die direct uit de wet voortvloeien en die in sommige gevallen leiden tot een verplichte wijziging van GR-en. Bij die instrumenten zijn verder geen keuzes mogelijk over de vraag hoe deze worden ingepast in de GR. Deze wijzigingen treden ook direct in werking.

Andere wijzigingen van de Wgr geven de deelnemers de vrijheid om te kiezen of, en zo ja op welke manier zij de wijzigingen implementeren in de eigen GR.

Onderstaande tabel geeft weer welke instrumenten ‘vast’ zijn, en welke instrumenten een keuze vergen.

Wijziging	Geregeld in:
Wettelijk bepaalde instrumenten	
Zienswijze van raden over ontwerpregeling, wijziging regeling of toe- en uittreding als raden geen deelnemer zijn aan de GR	Art. 1 lid 3 Wgr
Reactie van (dagelijks) bestuur op zienswijze begroting	Art. 35 lid 4 Wgr
Aanpassing termijnen in de begrotingscyclus	Art. 34, 34b en 35 Wgr
Gezamenlijke enquête naar gevoerde bestuur als raden geen deelnemer zijn	Art. 155 e.v. Gemeentewet
Uitbreiding van de bevoegdheid van de rekenkamer tot onderzoek naar het gevoerde bestuur van het samenwerkingsverband	Art. 184 Gemeentewet
Wijzigingen met een keuze	

² Uiteraard ontvangt elke raad alleen de voor de betreffende raad relevante conceptteksten. Als geen van de bestuursorganen van een bepaalde gemeente deelneemt in een bepaalde GR, ontvangt de betreffende raad dus ook geen concepttekst van de betreffende GR.

³ Alhoewel bij gemengde regelingen een afwijkende procedure geldt omdat formeel geen wettelijke plicht bestaat voorafgaand aan de besluitvorming de betreffende GR-en ter zienswijze aan de raad aan te bieden, lopen de betreffende gemengde regelingen wel synchroon mee in het proces.

Wijziging	Geregeld in:
Participatie van inwoners en belanghebbenden	Art. 10 lid 7 en 8 Wgr
Gemeenschappelijke adviescommissie	Art. 24a Wgr
Actieve informatieplicht door bestuur	Art. 17 Wgr
Zienswijze over specifieke besluiten van het bestuur	Art. 10 lid 6 Wgr
Evaluatie van de GR	Art. 11 Wgr
Voorwaarden en gevolgen van uittreding	Art. 9 Wgr

4 Regionaal afwegingskader – drie varianten per instrument

Het afwegingskader geeft handvatten om de wijziging van de Wgr gelijkloidend te implementeren waarbij er ruimte is voor maatwerk. Dit betreft de wijzigingen waarbij een keuze kan worden gemaakt (zie tabel in paragraaf 3) voor de wijze waarop het betreffende instrument ingezet kan worden.

Om tot een afwegingskader te komen, zijn voor elk in te zetten instrument dezelfde drie varianten te onderscheiden. Dit betreft de volgende varianten:

Allereerst een **specifieke variant**, waarbij in de GR helemaal gedetailleerd is uitgewerkt hoe men te werk gaat in toekomstige situaties. Het voordeel van een specifieke variant is dat toetsbaar in een GR is vastgelegd wat de werkwijze is. Nadeel is dat wijziging van een specifieke variant ook een wijziging van de GR vraagt. Dit betekent dat minder sprake is van flexibiliteit terwijl veelal onduidelijk is welke toekomstige ontwikkelingen een verandering van werkwijze vragen.

Een **dynamische variant** maakt mogelijk dat per geval een eigen dynamiek te creëren. Dit geeft als voordeel dat ingespeeld kan worden op wisselende situaties. Een nadeel kan zijn dat op voorhand niet onomstotelijk vast staat hoe in toekomstige gevallen het instrument zal worden ingezet.

Tot slot kan de **minimale variant** worden gekozen. Daarmee wordt voldaan aan het wettelijke vereiste voor de inzet van het instrument, maar daarbij wordt niet of niet veel afgeweken van de huidige, goed werkende praktijken.

5 Uitkomsten bespreking per instrument

Tijdens de regionale raadsavond is, samengevat, het volgende opgemerkt over de inzet van de verschillende keuze-instrumenten.

5.1 Participatie

Ten aanzien van participatie is aangegeven dat maatwerk per GR gewenst is. Aan het (algemeen) bestuur van een samenwerkingsverband kan overgelaten worden voor welke onderwerpen participatie ingezet wordt. Dit betekent dat een voorkeur voor **de dynamische variant** uitgesproken is. De raden dienen voorafgaand bij de keuzes voor inzet van participatie betrokken worden.

5.2 Gemeenschappelijke adviescommissie

Vanwege het uitgesproken vertrouwen in het traject Plan van Aanpak – Regionale Samenwerking van de Kring van Griffiers is aangegeven dat een gemeenschappelijke adviescommissie vooralsnog achterwege kan blijven bij de verschillende GR-en. Hiermee is een

voorkeur voor de **minimale variant** uitgesproken. Overigens laat dit de mogelijkheid vrij om per GR maatwerk te leveren als op een later moment ten aanzien van een samenwerkingsverband alsnog besloten wordt tot de inzet van een gemeenschappelijke adviescommissie.

5.3 Actieve informatieplicht

Omdat op voorhand moeilijk te bepalen is welke informatie actief gedeeld moet worden met de raden wordt het wenselijk geacht flexibel in te spelen op veranderende situaties, zodat de **dynamische variant** daarbij past. Periodiek kunnen raden worden meegenomen bij actualisatie van het informatieprotocol op het moment dat deze aan evaluatie/actualisatie toe zou zijn.

Door de raden actief te laten informeren over de te nemen besluiten in de loop van het jaar, bijvoorbeeld in de kaderbrief, worden de raden in de gelegenheid gesteld te reageren op deze voorgenomen besluiten en inspelen op de mogelijkheid om besluiten ter zienswijze voorgelegd te krijgen, bijvoorbeeld in het geval sprake is van besluiten met een aanzienlijk politiek of financieel belang. Dit betekent dat een voorkeur is uitgesproken voor de **dynamische variant**.

5.4 Zienswijze op specifieke bestuursbesluiten

Omdat niet altijd op voorhand duidelijk is ten aanzien van welke besluiten het vragen van zienswijze aan de raden een toegevoegde waarde heeft, heeft een **dynamische variant** de voorkeur. Het (algemeen) bestuur stelt bijvoorbeeld een jaarplanning met de belangrijkste besluiten op en legt deze voor aan de raden. Hierin wordt aangegeven welke besluiten voorafgaand ter zienswijze aan de raden zullen worden aangeboden (zie ook: actieve informatieplicht hierboven). Ook kunnen raadsrapporteurs worden ingezet voor het informeren van de raden, zodat het niet nodig wordt geacht op voorhand een uitputtende lijst van specifieke besluiten in GR-en op te nemen die ter zienswijze aan de raden worden voorgelegd voorafgaand aan de besluitvorming.

5.5 Evaluatie

Evaluatie is een instrument dat flexibel ingezet kan worden. De voorkeur is dus de **dynamische variant**. Ingeval het instrument van evaluatie wordt ingezet, gebeurt dit het liefst in het midden van een raadsperiode. Hoe beleidsrijker een samenwerkingsverband is, hoe korter een termijn tussen evaluaties zou moeten zijn. Evaluatie op verzoek van een substantieel aantal deelnemers mogelijk zou moeten zijn (twee of meer, afhankelijk van het totaal aantal deelnemers). Bij regio-overstijgende samenwerking zouden de deelnemers uit de regio Rivierenland initiatief moeten kunnen nemen voor het starten van een evaluatie.

5.6 Uittreding

Uittredingsregelingen moeten vooraf worden voorgelegd aan de raden. Er bestaat een voorkeur voor de **dynamische variant**, om in te spelen op de actuele situatie. In het geval toch gekozen wordt voor een meer specifieke uittredingsregeling in de GR dan kan met het inzetten van het instrument van evaluatie worden meegenomen in hoeverre en uittredingsregeling nog voldoet aan de actualiteit. Als voorbeeldbepaling voor uittredingsbepalingen kan gedacht worden aan de uittredingsregeling zoals opgenomen in GR UBR.

6 Hoe verder

Conform het in paragraaf 2 weergegeven schema wordt door de (dagelijkse) besturen gezamenlijk in december het pakket met de 11 GR-teksten aangeboden voor zienswijze. Gelet op het kerstreces wordt een termijn van 10 weken gegeven voor het indienen daarvan. Waar bij raden gedurende deze periode behoefte is aan nadere toelichting of een gedachtewisseling over de gemaakte keuzes, wordt daarin door het regionale proces voorzien. Een verzoek om nadere

PRO

toelichting of gedachtewisseling kan via de griffies worden gedaan zodat het programmateam Regionale implementatie Wgr dit kan faciliteren.

DOOF